

Canonperikelen

De tien tijdvakken van De Rooy en de canon van Van Oostrom hebben als doel historische kennis bij leerlingen beter te laten beklijven. De VGN is blij met de aandacht die hierdoor ontstaan is voor vakinhoudelijk en goed didactisch geschiedsonderwijs. De filosofie achter de kenmerkende aspecten is dat leerlingen bij elk aspect van een tijdvak historische voorbeelden kennen en op basis van de zo verworven overzichtskennis gebeurtenissen in de tijd kunnen plaatsen. De tijdvakken zijn opgenomen in de huidige wetgeving en we doen er nu ervaring mee op. Begin volgend jaar bespreekt de Kamer het voorstel om de canon verplicht te stellen in het basisonderwijs en de onderbouw van het voortgezet onderwijs. Een groep historici heeft de Kamer opgeroepen dit voorstel te verwerpen. Het is in de ogen van de VGN de taak van de wetgever te voorkomen dat docenten in hun lespraktijk komen te zitten met de brokken van twee op het oog tegengestelde principes.

Veel docenten hebben behoefte aan meer houvast bij de kenmerkende aspecten. Die houvast kan komen van de canonvensters. Het SLO maakte een opzet waarin dit wordt uitgewerkt en ook op www.entoen.nu staat een uitwerking. Dit leidt tot een programma met een zwaar accent op de Nederlandse geschiedenis. In de praktijk zal de tijd ontbreken om vensters uit de canon zo ver te openen dat de Nederlandse ontwikkelingen in

een breder perspectief geplaatst worden. Voor het onderwijs op de basisschool is dit geen groot bezwaar als in het voortgezet onderwijs de kenmerkende aspecten minder neerlandocentrisch ingevuld kunnen worden. De toegenomen aandacht voor de vakinhoud van de geschiedenislessen is winst. Bij de canon wordt met geld van de overheid op dit moment veel lesmateriaal ontwikkeld. Als nu in scholing van basisschooldocenten en invoering van nieuwe methodes voorzien gaat worden, zal het wettelijk invoeren van de canon naast de kenmerkende aspecten volgens onze leden die lesgeven in het basisonderwijs een stimulans voor het geschiedsonderwijs op de basisscholen betekenen.

Voor de onderbouw van het voortgezet onderwijs (klas 1 en 2) is het lastiger om canon en kenmerkende aspecten in praktijk complementair te laten zijn. In de eerste plaats wordt historische vorming vooral op het vmbo vaak in thematisch ingerichte leergebieden gegeven, (Rapport Van Oostrom, Deel A p. 62), terwijl goede historische vorming een chronologische aanpak vereist. Invoering van de canon zal dit probleem niet oplossen. De canon voegt wel Nederlands georiënteerde leerstof toe. In tegenstelling tot de commissie Van Oostrom (deel A p. 52) ziet de VGN hierin een potentieel probleem. Docenten geven aan nu al vaak onaanvaardbaar te moeten woekeren met hun lestijd om alle kenmerkende aspecten aan

bod te laten komen. Wanneer de canon ondoordacht verplicht wordt gesteld, schat de VGN in dat er in praktijk te weinig tijd overblijft om andere dan neerlandocentrische invalshoeken te hanteren. Dit vinden we ongewenst voor leerlingen die na klas 2 geen geschiedenis meer volgen, ruim veertig procent van alle leerlingen. Voor de grote groep leerlingen die in de Tweede Fase verder gaat met een geschiedenisprogramma op basis van de kenmerkende aspecten bestaat het risico van onvoldoende voorbereiding. Om ervoor te zorgen dat wettelijke invoering van de canon ook het geschiedsonderwijs in de onderbouw voortgezet onderwijs versterkt, is het volgens de VGN noodzakelijk dat de wetgever het primaat legt bij de kenmerkende aspecten van de tien tijdvakken, waar mogelijk deels ingevuld met vensters van de canon. Die verplichting moet ook gelden voor kerndoelen van andere vakken en leergebieden, de canon is immers meer dan een historische canon. Docenten zijn vervolgens mans genoeg om op deze wettelijke basis goed les te geven, en dat blijft het belangrijkste middel om de historische vorming van onze leerlingen te bevorderen. Daarom hoopt de VGN ook op goede nascholingsprojecten waar docenten van hun scholen ook aan deel mogen nemen.

Zie ook www.vgnkleio.nl.

Jan-Maarten de Wit, voorzitter VGN.